

**Аналіз регуляторного впливу
проєкту постанови Правління Національного банку України
“Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів
Національного банку України”**

I. Визначення проблеми, яку передбачається розв’язати шляхом державного регулювання

Відповідно до пункту 8¹ статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” Національний банк України (далі – Національний банк) виконує такі функції: здійснює державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги (далі – учасники ринку небанківських фінансових послуг) у межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги), та іншими законами України.

У межах виконання своїх функцій Національним банком прийнято низку регуляторних актів, зокрема:

1) Положення про встановлення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення діяльності учасниками ринку небанківських фінансових послуг, їх суспільну важливість, на підставі яких визначається періодичність проведення планових інспекційних перевірок, та порядок їх застосування, затверджене постановою Правління Національного банку України від 11.12.2020 № 157 (далі – Положення № 157);

2) Положення про здійснення Національним банком України безвиїзного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 28.12.2020 № 169 (далі – Положення № 169);

3) Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 01.02.2021 № 12 (далі – Положення № 12);

4) Положення про організацію, проведення та оформлення результатів інспекційних перевірок учасників ринків небанківських фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 26.02.2021 № 22 (далі – Положення № 22);

5) Положення про визначення умов провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії (ліцензійних умов), затверджене постановою Правління Національного банку України від 30.03.2021 № 27 (далі – Положення № 27);

6) Положення про вимоги до структури власності надавачів фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 14.04.2021 № 30 (далі – Положення № 30) (далі разом – регуляторні акти).

Однак, у процесі практичної реалізації зазначених регуляторних актів

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до:01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0008/115111

від 28.12.2021 18:19:16

Національним банком виявлено низку проблем, що потребували уточнення та вдосконалення.

Так, проблеми в частині здійснення безвиїзного нагляду відповідно до вимог Положення № 169 сформувався, зокрема, в умовах значної тривалості процедур комунікації та обміну інформації Національного банку з учасниками ринку небанківських фінансових послуг та не оновлення окремими учасниками ринку небанківських фінансових послуг інформації в Державному реєстрі фінансових установ. Зокрема, щодо Положення № 169 потребують вирішення такі проблеми як: 1) потреба вдосконалення наявних процедур комунікації, у тому числі отримання додаткової інформації/пояснень/заперечень від учасників ринку небанківських фінансових послуг, включаючи з метою прийняття рішення наявність/відсутність підстав для висновку про вчинення правопорушення, здійснення ризикової діяльності; 2) забезпечення ефективної комунікації з учасниками ринку небанківських фінансових послуг, місцезнаходження яких, відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, є територія проведення операції об'єднаних сил (далі – місцезнаходження яких є територія України або територія ООС).

Проблеми, пов'язані із проведенням інспекційних перевірок відповідно до Положення № 22, переважно спричинені установленням на території України карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 з 19.12.2020 до 31.12.2021 (згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 9.12.2020 № 1236) та потребою врегулювання окремих питань комунікації, відсутністю протягом першого дня перевірки особи, уповноваженої представляти інтереси учасника ринку небанківських фінансових послуг на час проведення перевірки. Таким чином, у Положенні № 22 потребують, зокрема, вирішення проблеми забезпечення ефективної комунікації між регулятором та учасником ринку небанківських фінансових послуг, у тому числі щодо початку інспекційної перевірки, потреба уточнення порядку складення акта про правопорушення, а також окремих повноважень учасників інспекційної групи та представників учасника ринку небанківських фінансових послуг.

Причинами виникнення проблем, пов'язаних із реалізацією Положення № 12, є потреба уточнення окремих процедур прийняття рішень про застосування заходів впливу, забезпечення ефективної комунікації з учасниками ринку небанківських фінансових послуг, включаючи тих, місцезнаходження яких є територія ООС. Керуючись зазначеним, проблемами, що вирішуватимуться внаслідок прийняття цього регуляторного акта, зокрема, є потреба уточнення або доповнення вимог щодо підстав та порядку прийняття рішень про застосування заходів впливу та повідомлення про них учасників ринку небанківських фінансових послуг, відсутність чітких вимог до структури плану відновлення фінансової стабільності страховиків і кредитних спілок.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0008/115111

від 28.12.2021 18:19:16

Зміни до Положення № 27 та Положення № 30 зумовлені, зокрема потребою уточнення вимог щодо здійснення Національним банком контролю за поданням учасниками ринку небанківських фінансових послуг інформації до Національного банку.

Водночас зміни до Положення № 157 зумовлені необхідністю уточнення окремих формулювань критеріїв, що впливатимуть на оцінку ступеня ризику від здійснення діяльності учасниками ринку небанківських фінансових послуг та їх суспільну важливість.

Зазначені вище проблемні питання не можуть бути вирішені за допомогою ринкових механізмів, оскільки вони стосуються нормативно-правового регулювання та реалізації повноважень Національного банку, передбачених Законом про фінансові послуги, та вдосконалення чинного законодавства з питань регулювання та нагляду на ринках небанківських фінансових послуг.

Отже, є потреба у врегулюванні вищезазначених проблем шляхом затвердження змін до відповідних регуляторних актів Національного банку.

Суб'єктами, на яких окреслені вище проблеми справляють негативний вплив, є:

- 1) учасники ринку небанківських фінансових послуг (у межах, установлених відповідними регуляторними актами);
- 2) Національний банк.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов'язані з вирішенням зазначених проблем, є забезпечення здійснення Національним банком функцій регулювання та нагляду на індивідуальній основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю учасників ринку небанківських фінансових послуг із дотриманням принципів законності, співмірності, відкритості та прозорості.

Проект постанови Правління Національного банку “Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” (далі – проект постанови) розроблено з метою вдосконалення положень чинних регуляторних актів Національного банку.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, наведення аргументів щодо переваги обраного способу

Альтернативним способом досягнення зазначених цілей може бути залишення без змін чинних регуляторних актів Національного банку.

Перевагами зазначеного вище способу є те, що для учасників ринку небанківських фінансових послуг, які вже мали можливість працювати з поточними редакціями регуляторних актів, не буде потреби в повторному опрацюванні зазначених актів з урахуванням унесених змін.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0008/115111

від 28.12.2021 18:19:16

Однак, у такому випадку, виявлені проблемні питання в регуляторних актах без їх належного вирішення можуть у майбутньому негативно позначитися на правозастосуванні учасників ринку небанківських фінансових послуг і Національного банку, подальшому накопиченні проблемних питань у регуляторних актах. Отже, застосування такого альтернативного способу досягнення зазначених цілей та вирішення проблеми в такий спосіб потенційно може виявитись малоєфективним та сприяти порушенню принципу належного урядування.

Іншим альтернативним способом може вважатись прийняття декількох регуляторних актів, кожен із яких стосуватиметься лише одного положення.

Серед переваг такого способу вбачається можливість учасників ринку небанківських фінансових послуг опрацювати та надавати зауваження до декількох незначних за розміром актів. Разом з тим, одночасне опрацювання учасниками ринку небанківських фінансових послуг 6 проєктів регуляторних актів може потребувати значних трудових та часових ресурсів. Крім того, під час окремого опрацювання низки взаємопов'язаних актів, зокрема Положень № 169, № 12, № 22, № 27 та № 30, є високий ризик формування неузгоджених пропозицій та тривале опрацювання всіх проєктів для забезпечення ефективного і комплексного регулювання.

Ураховуючи вищезазначене, вбачається, що варіант прийняття запропонованого проєкту постанови має більшу кількість переваг та є найефективнішим способом досягнення зазначених цілей, оскільки всі шляхи вирішення окреслених вище проблем розглядатимуться комплексно, опрацювання одного регуляторного акта вимагатиме залучення менших трудових та часових ресурсів зі сторони учасників ринку небанківських фінансових послуг.

IV. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідних заходів

Унаслідок прийняття проєкту постанови буде доповнено та конкретизовано чинні регуляторні акти Національного банку. Так, зазначені вище проблеми планується вирішити проєктом постанови з урахуванням принципів, передбачених частиною першою статті 29 Закону про фінансові послуги, зокрема співмірності (пропорційності) регуляторних вимог та наглядових дій, обмеження надмірного регуляторного втручання, відкритості та прозорості процесу нагляду, шляхом внесення ряду змін, зокрема, щодо:

1) Положення № 157 – передбачено уточнення формулювань щодо оцінки критеріїв ступеня ризику страховика в розділі “Стан корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю” додатка 1 до Положення № 157, ступеню ризику кредитної спілки в розділі “Стан корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю” додатка 2 до Положення № 157; критеріїв ступеню ризику фінансової компанії, юридичної

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0008/115111

від 28.12.2021 18:19:16

особи, яка не є фінансовою установою, але має право надавати послуги з фінансового лізингу (лізингодавця) ломбарду в розділі “Стан корпоративного управління, управління ризиками та внутрішнього контролю” додатка 3 до Положення № 157;

2) щодо Положення 169 – передбачено уточнення вимоги до форми письмової вимоги, а також уточнено порядок її надсилання та подальшої комунікації між об’єктом безвізного нагляду та Національним банком, передбачено нові вимоги щодо того, які документи складаються за результатами здійснення безвізного нагляду;

3) Положення № 12 – передбачено уточнення окремих вимог до застосування заходів впливу, а також способів та порядку повідомлення учасників ринку небанківських фінансових послуг щодо розгляду питання про застосування та застосування заходів впливу. Крім того, це Положення передбачається доповнити двома новими додатками, що містять опис структури та змісту плану відновлення фінансової стабільності страховика/кредитної спілки”;

4) Положення № 22 – передбачено доповнення нормами щодо умов складення акта про правопорушення, а також унесення змін до форми акта про створення перешкод та акта про відмову в проведенні перевірки, уточнення переліку осіб, уповноважених представляти інтереси об’єкта перевірки в розумінні цього Положення, уточнення обов’язків керівника об’єкта перевірки, а також уточнення норм, що стосувались комунікації між об’єктом перевірки та Національним банком;

5) Положення № 27 – передбачено доповнення переліку інформації/документів, які мають подаватись учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку;

6) Положення № 30 – передбачено уточнення вимог щодо того, у якому порядку здійснюватиметься контроль за дотриманням вимог цього Положення та строки подання інформації про зміни в складі відомостей про структуру власності.

V. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта будуть обов’язковими до виконання Національним банком, учасниками ринку небанківських фінансових послуг (у межах, установлених відповідними регуляторними актами). Такі вимоги не потребують суттєвого та/або тривалого за часом впровадження змін до звичайної діяльності суб’єктів, на яких поширюватиметься дія регуляторного акта.

Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється переважно змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби внесення додаткових змін до цього регуляторного акта, а також унесення змін до тих

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0008/115111

від 28.12.2021 18:19:16

регуляторних актів, до яких уносяться зміни проектом постанови.

Упровадження змін відповідно до положень такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Додаткових витрат учасників ринку небанківських фінансових послуг не передбачається.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності з періодичністю, визначеною відповідними нормативно-правовими актами.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття акта

За результатами визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта протягом усього строку його дії можна виокремити такі наслідки його дії для суб'єктів, на яких поширюється дія регуляторного акта.

Основними позитивними наслідками дії регуляторного акта є:

- 1) уточнення та вдосконалення норм регуляторних актів;
- 2) деталізація підстав складення документів, у яких фіксуються правопорушення та/або ознаки здійснення ризикової діяльності під час здійснення наглядових дій;
- 3) установлення додаткових вимог до порядку застосування заходів впливу, а також установлення опису структури та змісту плану відновлення фінансової стабільності страховика/ кредитної спілки;
- 4) уточнення порядку обміну інформацією між Національним банком та учасниками ринку небанківських фінансових послуг.

Ураховуючи специфіку сфери правового регулювання проекту постанови, не вбачається за можливе обчислення кількісних розмірів позитивних та можливих негативних наслідків його прийняття.

VII. Визначення показників результативності акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

- 1) кількість суб'єктів, на яких поширюватиметься дія акта.
Станом на 30.11.2021 в Україні зареєстровано 1910 небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги;
- 2) кількість учасників ринку небанківських фінансових послуг, що порушили вимоги постанови;
- 3) кількість отриманих Національним банком від учасників ринку небанківських фінансових послуг запитів та пропозицій щодо змісту проекту постанови та її реалізації.

Водночас ураховуючи специфіку запропонованого проекту постанови, надати кількісну форму всіх прогностичних значень показників результативності регуляторного акта не вбачається за можливе.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0008/115111

від 28.12.2021 18:19:16

VIII. Визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта

Відповідно до статей 3 та 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14.04.2004 № 471.

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності цього регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності цим актом.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторним актом.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Інформування учасників ринку небанківських фінансових щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Кирило ШЕВЧЕНКО

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

В/33-0008/115111

від 28.12.2021 18:19:16